

N:o 5.

Af herr **Räf**, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående af hjälpande af den osäkerhet och de svårigheter, som vållas af berusade passagerare å statens järnvägar.

Uti en af mig vid förra årets riksdag väckt motion, n:o 91, hemställde jag, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte gifva kungl. järnvägsstyrelsen i uppdrag att vidtaga åtgärder, hvarigenom berusade personer i möjligaste mån hindras att resa med statens järnvägar.

Såsom motiv för denna min framställning anförde jag bland annat de synnerligen stora svårigheter dylika berusade personer vålla tågbevälet. Konduktören har många gånger att välja på antingen att lyda order och därmed riskera människors hälsa och lif eller också att icke lyda order och därmed riskera sin egen tjänst. Under debatten om denna sak i Andra Kammarén framvisades bestämda exempel på, hurusom berusade personer, hvilka pliktskyldigast blifvit af konduktören afkastade från tåget, till följe däraf ljutit döden. Omedelbart efter debatten meddelade mig riksdagskamrater än flera fall, i hvilka på sådant sätt afkastade personer endast haft tillfälligheterna att tacka för, att det ej gått dem lika illa. Och visserligen är jag mycket ledsen på berusade människor, men inte vill jag, att de skola i köld, mörker och kanske snöyra nedkastas ifrån en järnvägsvagn för att kanske redlösa och blödande frysa ihjäl eller förlora sin hälsa. Har staten välvilligt tagit emot en persons slantar för rusdryck och sedan för järnvägsbiljett, så bör den också vara så god och ej be-

handla personen ifråga sämre, än man vill behandla till och med ett husdjur. Ty det torde ej gifvas mången människa, som ens vill på detta sätt kasta af sin hund från tåget.

Och jag undrar, hvad man skulle säga om den, som först gäfvé sin medmänniska ruset, därefter förde bort henne till obekanta bygder och så kastade ut henne i redlöst tillstånd utan att fråga efter, om kölden eller annat toge hälsan eller lifvet af henne. Så länge staten anser med sin värdighet förenligt att profitera på rusdryckstrafiken och dess offer, så må den ock vara skyldig att åtminstone i någon mån taga till vara dessa offer och inte handlöst kasta dem i fördärf. Statens moraliska skuld på offerväsendet blir nog stor ändå.

Då man i fullt laga ordning erhåller rätt till och låter verkställa vräkning af en person, så vaknar gärna samhällets moraliska medvetande till en grundlig undersökning af alla vid händelsen i fråga medverkande moment. Och ve den, som icke har alla handlingar klara eller som användt onödigt brutalitet. Och ändå var risken för den utkastades lif och hälsa så godt som ingen. Äfven krögaren är till och med förhindrad att kasta ut en rusig person. Men staten själf med sina stora inkomster af brännvinstrafiken och med sin stora tillgång på olika medel att taga en rusig person i förvar, den tar i dylika fall ingen hänsyn till medborgares lif, hälsa och egendom, hustru och barn. Är sådant rimligt?

Invändningen, att det skulle kosta staten så mycket att vidtaga sådana anordningar, att rusiga personer ej kunde komma med på våra järnvägar och i hvarje fall ej på sätt som nu sker vårdslöst utsättas för att våldsamt utkastas och fördärfvas — den invändningen bryr jag mig icke så mycket om. Andra säkerhetsåtgärder på järnvägar, ångbåtar, i verkstäder, fabriker och grufvor m. m. kosta också mycket. Men den kanske ganska fattige arbetsgifvaren, fabriksidkaren etc. får i alla fall vara så god och underkasta sig offret. Skulle då statens järnvägar ensamt i afseende på dessa berusade stackares behandling vara fri att kasta all moralisk hänsyn öfver bord! Jag tror, att hvar och en nödgas medgifva det oberättigade uti en sådan uppfattning.

Den invändningen, att konduktören väl i alla fall kan använda någon hänsyn vid utöfvandet af sin juridiska eller tjänstemannaskyldighet, håller icke. Ty i verkligheten förhåller det sig så, att ju mera en sådan hänsyn vore af behovet påkallad, d. v. s. ju rusigare passageraren är, ju allvarigare göra medpassagerarna sina anspråk på konduktörens skyldighet gällande.

Jag har just, under det jag arbetat på denna motion, iakttagit, huru obehaglig situationen kan blifva för en konduktör, som har rusiga personer bland sina passagerare. Jag kom först in uti en tredje klass kupé. Därefter fylldes den genast med ett sällskap, hvaraf några voro mycket rusiga och andra mindre rusiga. Ohyggligheten i sällskapets samtal och sång kan icke här återgifvas, oaktadt hederliga kvinnor och oskyldiga barn mången gång måste höra dylikt på våra järnvägar. Konduktören kom, såg ömsom på mig och ömsom på sällskapet, som nu lugnade sig något. Då jag inte kunde uthärda längre, lämnade jag platsen för att söka mig en annan kupé. Men här befanns det vara ännu värre. Tågets förste konduktör var här i stark ordväxling med tvenne druckna personer, hvilka voro som bäst i farten med att förstärka sina rus. Huru det sedermera utvecklade sig, är mig obekant, då jag lämnade tåget vid närmaste station. Men nödgades konduktören göra sin skyldighet gällande, så beklagar jag flera af de berusade samt det samhälle, där de utkastades. Och gjorde han icke sin plikt, så beklagar jag de stackars nyktra resande, som nödgades vistas tillsammans med de vilda sällarna. Mest beklagansvärda voro dock konduktörerna, som i allmänhet sannerligen hafva annat att göra på våra tåg än att hålla långa öfverläggningar med berusade personer och alltid känna sig oroliga öfver att de ställa till något spektakel, då konduktören måste vistas uti sin kupé och arbeta med sina rapporter, bevaka bromsen m. m.

Tar man behörig hänsyn till, huru dessa berusade personer vålla konduktörerna obehag och tidsförlust samt sätter sig något in uti tåg-befälhafvarens många och maktpåliggande uppgifter och ansvar, så skall man snart finna, att dessa berusade personer också i hög grad bidra till trafikosäkerheten på våra järnvägar.

Men om det är lifsfarligt för dessa rusiga passagerare att kastas ut ifrån tågen, så är det understundom ej stort angenämare för de samhällen, i hvilka de utkastas. Sker utkastningen vid station och under tid betjäningen är i tjänstgöring, får vanligen stationsinspektoren och stationskarlarne uppbära första obehaget af de afkastade personernas galenskaper. Därför söker också respektive stationsbefäl vanligen undgå, att dylika utkastningar få ske vid deras station, såsom nog många resande erfarit och följande afskrift ur en tidning för den 24 sistlidne december gifver en föreställning om. Tidningsnotisen i fråga är af följande lydelse:

Skola järnvägskupéerna användas till kroglokaler eller hur länge skall nyktert och anständigt folk behöfva vara störda och på flera sätt besvä-

rade af rusiga personer på tågen? frågar en meddelare till J. P. och berättar följande:

I 4-tåget från Falköping till Tenhult i går afton var nästan hvarje passagerarevagn belastad med större och mindre kotterier af rusiga personer, som i sitt öfvermod drifvits af spritånga till högljudt skoj och väsen. De utförde fullkomligt oljud, som särskildt några från sin värnpliktsöfning permitterade ynglingar bidrogo till. Under tiden gick spritflaskan omväxlande med ölhalfvan, flerfaldiga gånger från mun till mun på det trefliga sällskapet midt i den starka folkträngseln. Det kan med skäl frågas, om och huru länge sådana personer skola ostörda få tillsammans med mycket folk resa med tåget.

Om man väl icke kan fordra, att konduktören och järnvägstjänstemännen skola kunna vid deras påstigning hafva tillsyn och urskilja rusiga personer från folkmängden, så kan man ändå med berättigade anspråk påkalla, att ett sådant resällskap blefve ålagdt att lämna tåget vid närmaste station, helst då konduktören såsom denna gång själf måste iakttaga förhållandet, hvilket äfven af medpassagerarna vid afstigningen anmäldes för stationsinspektoren i Tenhult.

Dennes åtgärd utgjorde endast det vänliga svaret: Det tror jag visst.

Ha stationsinspektoren och konduktörerna ingen vidare plikt uti sådant fall, så kan det ju lämnas oklandradt, men annars är det ytterst klandervärdt att låtsa, att man icke hör eller ser sådant.*

* Sedan ofvanstående skrefs, har stationsinspektoren i Tenhult svarat följande, som ännu skarpare belyser det oeffter rättighetstillstånd, hvarpå jag syftar i denna motion:

»I Jönköpings-Posten för den 24 dennes har en för redaktionen känd person insändt en artikel med rubrik »Huru länge skola personvagnarna i tågen användas till kroglokaler?».

Äfven jag tror mig känna igen denne insändare, men det var ej han själf utan en annan person i hans sällskap, som vid tåg 245 ank., i artikeln angifna dag, till mig yttrade: I denna vagn äro de fulla största delen. Jag svarade då härför: Ja, det tror jag visst, att de äro en sådan här dag; men hvarför togo de med dem från Jönköping, och hvar skola vi göra af dem här, då här ej finns hvarken finka eller polis? Konduktören nämnde ej ett ord till mig, att någon resande klagat eller att han ville ha någon afkörd från tåget, utan rapporterade detta klart för afgang, och då tåget var mycket försenadt, så afblåstes detsamma utan vidare resonemang. Om en, högst tre rusiga personer utmotas från ett tåg, så är detta tillräckligt på en sådan plats som här, det ha vi minsann fått erfara många gånger. Att, som insändaren vill, utköra hela massor från tågen är för mycket begärdt och går helt enkelt icke för sig. Männe ej insändaren var litet dum, då han tänkte en sådan tanke. Antar, att Tenhultsborna blifvit så lagom belåtna, om en hel vagnslast druckna personer kringsvämmat stationsområdet och samhället på aftonen, för sådant julfrämmande betacka de sig nog, såvida ej meningen kanske var att insändaren själf tänkte ta hand om sällskapet.

Emellertid har insändarens artikel såväl hos mig som många andra åstadkommit ett godt skratt, och detta kan minsann behövas i detta enformiga samhälle.

Tenhult den 25 december 1908.

Vare sig afkastningen sker den ena eller andra tiden af dygnet och de afkastade personerna icke äro, såsom jag också sett, till fullständig orörlighet öfverlastade, så blir det respektive samhälle, som får uppbära de närmaste obehagen af åtgärden i fråga. Är detta i saknad af polisbevakning, så är det sannerligen icke vidare angenämt att väckas af de afkastades högljudda rop och öfriga vilda uppträdanden. I den första bostad, som anträffas, bombarderas fönster och dörrar så, att de svagare invånarna kunna blifva alldeles vettskrämde, och ofta blir våldgästning mera än frivilligt härbärke hos enskilda slutet på statens åtgärd emot sina offer.

Då man alltså tänker på alla de svårigheter dessa berusade personer vålla konduktörerna; den risk de därigenom också medföra för den allmänna trafiksäkerheten; de omedelbara och personliga obehag och faror de vålla sina medpassagerare; den fara till lif eller lem de utsättas för vid utkastandet ifrån tåget, och det ofta mycket stora obehag de vålla inom de samhällen, där de blifvit utkastade, så måste man verkligen förvåna sig öfver, att förlidet års Riksdags tillfälliga utskott n:o 3, som behandlade min motion n:o 91, ej tycktes skänka dessa svårigheter någon uppmärksamhet i afsikt att förebygga dem.

Att något helt annat och mera effektivt måste tillgripas än hvad järnvägsstyrelsen genom diverse skrivelser hittills gjort för att urvägenröja af mig här omskrifna svårigheter, det intygar, synes det mig, nyss nämnda utskott, då det säger, att »kungl. järnvägsstyrelsen redan nu i görligaste mån» gjort, hvad den kan göra, och tillståndet det oakadt är sådant, som hvar man vet. Det återstår ju således ingenting annat, än att statsmakterna måste komma kungl. järnvägsstyrelsen till hjälp för att i dessa afseenden få större trafiksäkerhet, dragligare förhållanden för våra konduktörer, de druckna personerna, deras medresande, samhället o. s. v.

Det vore förmätet af mig att komma med positiva förslag i sådana fall, där enligt utskottets mening »kungl. järnvägsstyrelsen redan nu i görligaste mån» gjort sitt bästa, och ändå är det så, som jag påvisat och alla veta det vara. Därtill kommer, att utskottet fann det, som jag i nyss nämnda motion n:o 91 föreslagit, »icke vara af beskaffenhet att kunna praktiskt tillämpas». Men det måste jag säga: Med sträng polisbevakning å järnvägsstationer och uti järnvägståg samt behöriga arrestlokaler, hvar så behöfs, vore det väl märkvärdigt, om man ej skulle kunna råda bot uti en så i alla fall jämförelsevis enkel sak. Och får bara Riksdagen och dess respektive utskott den uppfattningen, att det alldeles icke är som det bör vara, och därför något måste göras emot det nuvarande oester-

rättighetstillståndet, så är jag också viss om, att man skall utfinna medlen.

I förlitande på att vederbörande utskott är mera rikt på lämpliga initiativ till de omskrifna ledsamheternas afhjälpande än hvad jag är, hemställes alltså härmed,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t måtte vidtaga sådana åtgärder, hvarigenom af mig i denna motion påvisade osäkerhet och svårigheter, som berusade passagerare å statens järnvägar vålla trafiken, konduktörer, medpassagerare och de samhällen, hvori de aflämnas, må på ett fullt effektivt sätt beifras.

Stockholm den 16 januari 1909.

E. Räf.
